

College van burgemeester en wethouders

GOEDGEKEURD

Vergadering van 18 juni 2024

Bedrijfsvoering - Organisatieadvies

8 2024_B&W_00462 Informatienota Meicirculaire 2024 gemeentefonds en Buigbudget 2024

Samenstelling:

Samenvatting

De gemeente Steenwijkerland is voor haar inkomsten voor een groot gedeelte afhankelijk van de rijksoverheid. Het Rijk laat jaarlijks een aantal keren weten hoeveel geld de gemeente aan Algemene uitkering (A.U.) uit het gemeentefonds kan verwachten. In het jaar 2024 ontvangen wij op basis van de meicirculaire 2024 € 106,4 miljoen via de A.U. uit het gemeentefonds, op een begrotingstotaal van circa € 158 miljoen. Dit bedrag loopt op tot € 109,5 miljoen in het jaar 2025. Vanaf het jaar 2026 (het "ravijnjaar") daalt dit tot ruim € 102 miljoen.

De meicirculaire 2024 geeft als uitkomst voor Steenwijkerland een hoger budget ten opzichte van de decembercirculaire 2023. Hoeveel dat is kunt u aflezen in onderstaande twee tabellen.

Buigbudget

Het nader voorlopige Buigbudget (voor het betalen van bijstandsuitkeringen) voor het jaar 2024 is onlangs vastgesteld door het ministerie van SZW op een bedrag van € 14.432.000. Het voorlopige budget was vastgesteld op € 14.732.000. Dit levert een nadeel op van € 300.000, voornamelijk veroorzaakt door een lagere werkloosheidsraming van het Centraal Plan Bureau ten opzichte van september vorig jaar en lagere landelijke uitgaven Loonkostensubsidies. In oktober van dit jaar volgt dan de definitieve vaststelling van het Buigbudget 2024. Dit kan nog afwijken van het nader voorlopige budget.

Tabel 1 Effect van de A.U. en het Buigbudget op het meerjarig saldo van de begroting (bedragen x € 1.000)

	<u>2024</u>	<u>2025</u>	<u>2026</u>	<u>2027</u>	<u>2028</u>
Mutatie A.U. mei 2024	+ 1.102	+ 3.407	+ 5.659	+ 5.473	+ 5.273
Al opgenomen stelpost extra A.U. in de PPN 2024 - 2028 (blz. 46)	-	- 3.845	- 3.725	- 3.725	- 3.719
<i>Taakmutaties*</i>	- 958	- 1.348	- 824	- 795	- 788
Nadeel Buigbudget	- 300	- 300	- 300	- 300	- 300
<i>Effect A.U. en Buigbudget op het saldo van de</i>	- 156	- 2.086	+ 810	+ 653	+ 466

<i>begroting</i>					
------------------	--	--	--	--	--

* **Taakmutaties:** het college gaat bij de behandeling van de Najaarsnota 2024 en bij de Programmabegroting 2025 - 2028 bekijken welke budgetten worden ingezet als taakmutatie en welke budgetten voor de verbetering van het begrotingssaldo. Het is dus niet meer zo dat de bedragen van de taakmutaties automatisch worden toegevoegd aan het desbetreffende budget in de begroting. Om welke taakmutaties het gaat kunt u lezen onder het kopje **Kanttekeningen, tabel 4**. In de tabellen 1 en 2 hebben wij de taakmutaties vooralsnog niet meegenomen voor het verbeteren van het saldo van de begroting.

Tabel 2 Ontwikkeling saldo van de begroting (bedragen x € 1.000)

	<u>2024</u>	<u>2025</u>	<u>2026</u>	<u>2027</u>	<u>2028</u>
Saldo begroting PPN 2024 - 2028 (blz. 44, let op! exclusief saldoverbeterende maatregelen)	- 354	+ 283	- 8.161	- 8.330	- 10.283
<i>Effect A.U. en Buigbudget op het saldo van de begroting</i>	- 156	- 2.086	+ 810	+ 653	+ 466
Nieuw saldo	- 510	- 1.803	- 7.351	- 7.677	- 9.817

+ = voordeel

De financiële gevolgen van de meicirculaire 2024 en het nader voorlopig Buigbudget 2024 worden verwerkt in de Najaarsnota 2024 en in de Programmabegroting 2025 - 2028.

Informatienota

Inleiding

Het rijk informeert de gemeenten o.a. in de meicirculaire over de A.U. uit het gemeentefonds. Daarnaast is het nader voorlopig Buigbudget 2024 door het ministerie van SZW vastgesteld. De financiële gevolgen van de meicirculaire 2024 en het nader voorlopig Buigbudget 2024 voor onze begroting kunt u zien in tabel 1 en 2 van deze informatienota.

Kernboodschap

In onderstaande tabel kunt u zien met welk bedrag de A.U. toeneemt.

Tabel 3 Toename Algemene uitkering (bedragen x € 1.000)

	<u>2024</u>	<u>2025</u>	<u>2026</u>	<u>2027</u>	<u>2028</u>
Toename A.U.	+ 1.102	+ 3.407	+ 5.659	+ 5.473	+ 5.273

Financieringssystematiek

Door het Rijk is besloten dat het gemeentefonds vanaf 2024 geïndexeerd wordt op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp = De totale geldelijke waarde van alle producten en diensten die gedurende een bepaalde periode in Nederland geproduceerd worden. Dus alles wat de mensen bij elkaar hebben verdiend), in plaats van groei op basis van de gerealiseerde rijksuitgaven; ook wel getypeerd als "samen de trap op en samen de trap af". De volumeontwikkeling van het fonds wordt nu gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van het bbp, waardoor de bedragen in het gemeentefonds minder gaan schommelen.

Opschalingskorting

Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2026. Deze korting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling (100.000+ inwoners) kosten zouden besparen. Vanaf 2019 is een stand van de opschalingskorting bereikt van € 300 miljoen. In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van € 675 miljoen, geschrapt. Voor onze gemeente betekent dit voor de A.U. een voordeel ter hoogte van € 1,6 miljoen.

Hoofdpijnenakkoord 'Hoop, lef en trots'

In de Perspectiefnota 2024 - 2028 doen we de aanname dat het Rijk gemeenten deels compenseert voor de korting van € 3 miljard op het gemeentefonds. In het coalitieakkoord tussen PVV, VVD, NSC en BBB is echter niets opgenomen over een eventuele compensatie. Het is daardoor op zijn minst onzeker of deze aanvullende bijdrage er gaat komen. Dit betekent dat we bij de totstandkoming van de Programmabegroting 2025-2028 opnieuw moeten bekijken hoe we hiermee omgaan.

Indexatie Wmo voor stijgende zorgkosten

Het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven in relatie tot de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van de) Wmo niet langer via de Algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Hiervoor wordt gekeken naar de opties van een Bijzondere Fonds Uitkering of een constructie als de BUIG (bijstandsuitkeringen). Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm wordt onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Het Rijk heeft in de Voorjaarsnota alvast een reservering opgenomen voor een aanvullende indexering voor demografie boven op de bbp-systematiek. Vanaf het jaar 2026 is een reservering opgenomen van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029. Het streven is dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zijn. Let op: in de meicirculaire 2024 is deze reservering nog niet verwerkt.

Kanttekeningen

Voor het extra budget dat we ontvangen moet ook een aantal taken worden verricht. Het college gaat bij de behandeling van de Najaarsnota 2024 en bij de Programmabegroting 2025 - 2028 bekijken welke budgetten worden ingezet als taakmutatie en welke budgetten voor de verbetering van het begrotingssaldo. Het is dus niet meer zo dat de bedragen van de taakmutaties automatisch worden toegevoegd aan het desbetreffende budget in de begroting. Hieronder kunt u lezen om welke bedragen en taken het gaat.

Tabel 4 Taakmutaties (bedragen x € 1.000)

Nummer	Doel	2024	2025	2026	2027	2028
1	Wsw	+ 622	+ 512	+ 492	+ 456	+ 442
2	Tegemoetkoming sociaal ontwikkelbedrijven	+ 160	-	-	-	-
3	Beschut werk	+ 64	+ 69	+ 74	+ 78	+ 84
4	BRP	+ 2	-	-	-	-
5	Armoede en schulden	+ 89	+ 90	+ 84	+ 85	+ 86
6	Voogdij 18+	+ 5	+ 93	+ 88	+ 89	+ 89
7	Niet beoogde kosten jeugdzorg	- 80	-	-	-	-
8	Uitstel besparing jeugdzorg	-	+ 475	-	-	-

9	Werkdrukverlaging jeugdbescherming	+ 84	+ 85	+ 80	+ 81	+ 81
10	Wmo hulpmiddelen	+ 12	+ 18	-	-	-
11	Armoedebestrijding kinderen	-	+ 6	+ 6	+ 6	+ 6
		+ 958	+ 1.348	+ 824	+ 795	+ 788

Toelichting taken:

1. Participatie (Wsw)

De omvang van de uitkering Participatie wijzigt door de actualisatie van de verdeling van de Wsw-middelen. Deze is gebaseerd op de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie, zoals we die kennen uit het voorgaande jaar en een inschatting van de blijfkansen binnen de sociale werkplaats. Tevens is een loon- en prijsbijstelling toegepast.

2. Tegemoetkoming sociaal ontwikkelbedrijven

Het budget voor participatie wordt in het jaar 2024 verhoogd om gemeenten tegemoet te komen bij de financiële uitdagingen die zij ervaren rondom de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven. Het is de bedoeling om de lokale infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven duurzaam in te richten. Hiervoor wordt aan gemeenten gevraagd concrete plannen te maken. Besluitvorming over het budget vanaf het jaar 2025 wordt overgelaten aan een nieuw kabinet.

3. Beschut werk

Uit onderzoek is gebleken dat gemeenten per plek Beschut werk geld moeten bijleggen. Het Rijk heeft daarom besloten om gemeenten te compenseren en heeft de bijdrage Beschut werk structureel verhoogd. Dit betekent dat gemeenten per beschutte werkplek een aanvullend bedrag van € 2.157 ontvangen.

4. Basisregistratie Personen (BRP)

In het najaar van 2023 is het besluit experiment bijhouding BRP in werking getreden, met het oogmerk de ingeschrevene in de BRP op het woonadres te informeren over de inschrijvingen op het betreffende adres. Gemeenten krijgen er daarmee een extra (verplichte) taak bij: zij moeten actief berichten gaan versturen aan inwoners over (nieuwe) inschrijvingen op een woonadres. Het experiment moet uitwijzen of de verplichting leidt tot een lastenverzwaring voor gemeenten. Gedurende de looptijd van het experiment ontvangen gemeenten een vergoeding.

5. Armoede en schulden

Vanuit de 'Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden' heeft het kabinet via het gemeentefonds structurele middelen voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden beschikbaar gesteld. De toekenning vindt plaats om gemeenten verder in staat te stellen om doelgericht te handelen en activiteiten uit te breiden, zoals het verdubbelen van het gebruik van schuldhulpverlening en het bevorderen van activiteiten om armoede onder kinderen te bestrijden.

6. Voogdij 18+

In de meicirculaire 2022 is het budget voor de Voogdij 18+ overgeheveld naar de Algemene uitkering van het gemeentefonds. Toen is een bedrag achtergebleven voor eventueel nog toe te kennen compensatieregelingen. Dit restbudget wordt nu voor 2025 en verder ook overgeheveld. Tevens is een loon- en prijsbijstelling toegepast vanaf het jaar 2024.

7. Niet beoogde kosten jeugdzorg

Het gemeentefonds wordt in 2024 gekort voor een bedrag van € 28 miljoen. Dit budget wordt ingezet om sommige gemeenten te compenseren voor de niet beoogde kosten over de jaren 2022 en 2023 na inwerkingtreding van de Wet wijziging woonplaatsbeginsel. Onze gemeente ontvangt geen compensatie.

8. Uitstel besparing jeugdzorg

In het coalitieakkoord Rutte IV is een structurele besparing in het kader van de Jeugdzorg opgenomen, oplopend naar € 511 miljoen vanaf 2027. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 kan echter nog niet gerealiseerd worden, omdat de maatregelen die tot besparing moeten leiden nog niet zijn uitgewerkt. Om die reden wordt in 2025 weer € 500 miljoen toegevoegd aan het gemeentefonds. Dit levert voor ons een bedrag op ter hoogte van € 1,375 miljoen. In onze begroting 2023 – 2026 hebben wij al gedeeltelijk rekening gehouden met deze bezuiniging van het Rijk. Wij hebben daarom toen in het jaar 2025 alvast lagere uitgaven geraamd voor de Jeugdzorg tot een bedrag van € 475.000.

9. Werkdrukverlaging jeugdbescherming

In oktober 2023 hebben het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en de VNG een bestuurlijk akkoord gesloten over het verlagen van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen. In het akkoord is afgesproken dat het ministerie van JenV vanaf 2024 structureel jaarlijks € 30 miljoen bijdraagt. Dit betekent voor onze gemeente een bijdrage van ongeveer € 80.000. De werkdrukverlaging moet uiterlijk 1 januari 2026 gerealiseerd zijn.

10. Wmo hulpmiddelen

Het scheiden van wonen en zorg in de Wet langdurige zorg (Wlz) leidt bij gemeenten tot meerkosten. Bepaalde hulpmiddelen die bij zorg met verblijf vanuit de Wlz worden gefinancierd, worden bij andere leveringsvormen vanuit de Wmo gefinancierd. De meerkosten van gemeenten worden gedekt vanuit de Wlz. Daarom wordt in 2024 en in 2025 budget overgeboekt naar het gemeentefonds.

11. Armoedebestrijding kinderen

In de decembercirculaire 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over de budgetten die vanaf 2017 structureel beschikbaar zijn gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Jaarlijks vindt in de meicirculaire actualisatie plaats van de verdeling voor het jaar t+1 en verder. De middelen worden verdeeld op basis van CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede.

Consequenties voor de gemeente

De meicirculaire 2024 geeft als uitkomst voor Steenwijkerland een hoger budget ten opzichte van de decembercirculaire 2023. Dit heeft gevolgen voor het saldo van onze begroting. Hoeveel dat is kunt u zien in tabel 1 en 2, zoals weergegeven onder het kopje samenvatting aan het begin van deze nota. Ook is hierin het nadeel ter hoogte van € 300.000 van het Buigbudget structureel verwerkt.

De financiële gevolgen van de meicirculaire 2024 en het Buigbudget 2024 worden verwerkt in de Najaarsnota 2024 en in de Programmabegroting 2025 - 2028.

Communicatie

Niet van toepassing.

Vervolg

Niet van toepassing.

Besluit

In te stemmen met de informatienota meicirculaire 2024 gemeentefonds en Buigbudget 2024.